

Raaseporin linnan korjaustyöt v. 1938

Työt aloitettiin kesäkuun ensimmäisellä viikolla. Tällöin ryhdyttiin korjamaan linnan ulkomuuria (liitteenä ^f seuraavassa pohjapiirroksessa merkitty a:lla). Muuri oli aikaisemmin ollut katettu kattohuovalla päällystetyllä puukatolla, joka suuresti rumensi linnan ulkonäköä. Sitäpaitsi oli muurin yläreunaa asiatomasti tasoitettu puukaton kannatuksen vuoksi, mistä syystä asiaan perehtymätön helposti sai sen harhakäsityksen, että muurit olisivat alkuperäisessä asussaan.

Kun vesikatto muureilta oli poistettu todettiin että linnan varhaisemmassa restauroimisvaiheessa oli raunioituneita muureja siinä määrin korjattu, että alkuperäiseen muurirunkoon saatettiin saada kosketus vain muutamissa kohdan muurin harjalla - rappeutumiskauden jäännös, muurin sydänosa oli verhottu ulkopuolelta ja päältä uudella harmaakivimuurauksella ja täten annettu linnalle liian "valmis" ulkokuva.

Linnan ritarisaliosan ja mainitun ulkomuurin (a) liitoskohdassa oli vanha muuri kumminkin vielä nähtävissä ja tässä osassa voitiin todeta kiviaskelmien jäännöksiä. Nämä askelmat johtivat alemmalta muurinsyvennykseltä muurin harjalle, missä voitiin päätellä kulkeneen ampumakäytävän, jonka taso sattui yhteen ritarisaliosan ⁵³ vastaavan käytävän kanssa. Ilmeisesti ⁷ ampumakäytävä jatkunut yhtenäisenä kautta koko linnan ylimmän osan. Aikaisemmin mainitut askelmat ilmaisevat kohdan, mistä linnan länsiosassa on tälle ampumakäytävälle päästy. Kaakkoiskulmassa sijaitsevasta pyöreästä ⁷ tornista johtaa toinen kulkutie ampumakäytävälle, mutta muita portaita ei voitu todeta sinne johtavan. Ampumakäytävän rintavarustuksen laadusta ei saatu mitään sitovaa käsitystä mutta eräistä muurijäännöksistä päätellen (a₁-kohdassa, missä muuri nousee muita korkeammalle) voitiin päätellä, että rintavarustuksen paksuus on ollut vähintään 60 cm. Sen korkeus ja siinä olleitten ampuma-aukkojen laatua tai suuruutta ei voitu määritellä. Mahdollista on, että täällä on ollut samantapainen rintasuojus kuin ritarisaliosassa linnaa, missä ampuma-aukot olivat holvattujen akkuna-aukkojen muotoiset.

Kun lisäksi avattiin entinen kulkutie ritarisaliosasta ⁵³ linnaa mainitulle

ampumakäytävälle ja varustettiin k.o.ä käytävän eräs osa välttämättömillä kaiteilla, on yleisölle varattu tilaisuus kaakkoistornin portaitten ja ritari-salinosan ampumakäytävän kautta päästä näkemään eräs linnan puolustukselle hyvin tärkeä rakennusosa kokonaisuudessaan- nimittäin k.o. ampumakäytävä. Mainittavaa lisäksi on, että samalla tarjoutuu yleisölle verraton mahdollisuus nähdä linnunperspektiivissä koko linnan piha ja sen eri huonetilat sekä linnan ympäristöä länteen päin.

Rintavarustusta ei rakennettu, varsinkin kun seinä olevien ampuma-aukkojen laatua ei voitu määritellä muuta kuin 10 m pituudelta havainnollistamaan systeemiä. Muulta osalta muurien yläpintaa vapautettiin sen asiattomasta tasointus-lisämuurauksesta sekä eristettiin muurin yläpinta bitumisivelykerroksella, jonka päälle kokeiluluonteisesti sirotettiin, eristyksen kuumana ollessa, hiekkaa.

Samanaikaisesti kuin muurien yläpintaa korjattiin ja eristettiin, irroitettiin sen ulko- ja sisäpuolen seinistä löysä saumalaasti ja saumattiin heikot kohdat uudelleen. Uusi laasti käsiteltiin erikoisella värisekoituksella, jota siveltiin saumoihin laastin ollessa vielä kosteata.

Samalla kuin ulkomuurin sisäpinnan saamaamista suoritettiin, poistettiin aikaisemmassa restaurointivaiheessa tehty linnan toisen kerroksen lattiataason korkeudelle puusta tehty kävelysilta. Tämä siitä syystä, että aikaisemmin mainittu ampumakäytävä, jolle yleisöllä nyt tuli mahdollisuus päästä, korvaa täydellisesti sillan luomalla entistä paremmat mahdollisuudet ylhäältä käsin tutustua linnan pihaa rajoittaviin huonetiloihin y.m.

Linnan pohjoisen ja itäisen ulkoseinän liitoskohdassa oli muurin sisään muodostunut ontto tila, johon oli syksyisin päässyt kertymään vettä. Talvella veden jäätyessä ja jään puristaessa oli aukko muurin sisällä jatkuvasti suurentunut ja alkanut pullistaa siltä kohden muurin ulko-osaa ulospäin. Viime vuosina tämä pullistuma yhä laajeni. Kun oli pelättävissä, että muuri lähiaikoina tältä kohdin kokonaan murtuisi ja samalla sortaisi linnan koko koilliskulman, oli välttämätöntä ryhtyä perusteelliseen korjaukseen. Kun muuri tällä kohden oli jyrkän kallion reunalle rakennettu, muodostui korjaustyö eri-

koisen vaaralliseksi ja aikaavieväksi. Muurin yläosa tuettiin murtumien yläpuolelta; sitä purettiin pystysuorissa kaistaleissa n. 1 m kerrallaan ja muurattiin uudelleen perustuksista lähtien.

Linnan itäosan ulkomuuriin oli aikaisemman korjaustyön aikana jätetty kolme pystysuoraa kaistaletta muuraamatta, joten niiden kohdalla näkyi alkuperäisen seinän rappeutunutta pintaa. Kaistaleiden leveys vaihteli 0,70 - 2,60 m:iin. Koska nämä korjaamattomat muurin osat antoivat sellaisenaan väärän kuvan seinän alkuperäisestä muodosta, muurattiin kaistaleet umpeen, joten muurin ulkopinta sai yhtenäisen ja uskottavan asun.

Muutamista muurissa olleista ampuma-aukoista - varsinkin itäosassa linnaa - oli harmaasta kivistä tehty holvaus pudonnut pois ja korvattiin nämä uudella holvauksella.

Linnan alimmassa kerroksessa ovat ulkomuurissa olevien ampuma-aukkojen sekä pihalle päin ~~ant~~avien akkunoiden ja ovien pielijet sekä kaaret muurattu tiilestä, joka pääasiassa kauttaaltaan on kokoa 9-10 x 14 x 29-30. Useassa kohden oli tiiliaines lahonnut ja osaksi pudonnut alas. Tällaiset kohdat korjattiin uudella tiiliaineksella. (Uudet tiilet ovat merkittyjä kahdella rinnakkaisella suoralla viivalla.) Huomattavampia tiilimuurauskorjauksia suoritettiin huoneessa b (kts. liitettä), missä pihalle antavan akkunan holvi osittain uusittiin. Saman akkunan pihanpuoleista pielimuurausta olikorjattava poistamalla siitä muutama lahonnut tiili. Työ pyrittiin suorittamaan erikoisella huolella, koska k.o. akkuna on erikoisuutena, goottilaisen muotonsa vuoksi eräs linnan merkittävimpiä ja kauneimpia detaljeja.

Huoneessa e uusittiin pihalle johtavan oven kaaren holvaus sekä huoneen pohjoisimmassa nurkassa, ulkomuurissa olevan ampuma-aukon tiiliosat osittain.

Huoneessa e, joka todennäköisesti on muodostanut siihen liittyvän suuremman kolmikulmaisen salin kanssa - eräässä myöhäisessä vaiheessa - linnan kappelin, korjattiin ja uusittiin siitä pudonnut holvi, jota kumminkaan ei rakennettu kokonaisuudessaan, vaan ainoastaan osa siitä, jotta alkuperäinen muoto - laaka tynnyriholvi siitä käy selville. Samoin korjattiin seinät ja holvi huoneessa f.

Kun lisäksi oli korjattu hieman pihaa rajoittavien seinien harmaasta kivistä tehdyt osat, voitiin seinät samoin kuin ympärysmuuritkin päällystetkin peittää bitumieristyksellä kosteuden pääsyn ehkäisemiseksi ylhäältä käsin.

Kaivaustöitä jatkettiin koko kesän ajan. Linnan pihaa ympäröivien huoneitten lattiat paljastettiin niille kertyneestä mullasta sekä nurmikerroksesta. Tällöin todettiin lattioiden olleen kivilaatoilla päällystettyjä ja poltetulla savella tasoitettuja. Huoneissa b ja e oli lisäksi käytetty lattiaaaineena tiiliä yhdessä laatta- ja mukulakivien kanssa. Viimemainitussa huoneessa paljastui lisäksi sen pohjoisnurkassa sijanseen suuren lieden pohja, joka oli muurattu tiilistä.

Itäisellä linnan esipihalla kaivausta m ös jatkettiin ja siellä paljastui alkuperäinen maapohja pihan länsireunalla linnan muurin vieressä koko pituudeltaan. Sitä vastoin on pihan itälaita missä maa jyrkästi viettää ympärysmuuria kohden vielä täytemaan peitossa.

Linnaa ympäröivää vallihautaa avattiin g:llä merkityssä kohdassa aikaisemman suunnitelman mukaan, jonka tarkoitus on havainnollistuttaa vallihautasysteemiä linnan ympärillä. Irroitettu täytemaa käytettiin autonparkkeerauspaikan kunnostamiseen Raaseporin joen yli vievän sillan lähellä.

Linnan kaakkoiskumassa olevan pyöreän tornin kellarin lattia paljastettiin maapohjaa myöten samoin tutkittiin huoneitten i ja j lattiat.

Kaivaustöiden tutkimustöitten yhteydessä tehdyistä löydöistä teki täpeelliset muistiinpanot harjoittelijana toiminut maisteri B. Lindblad.

Muista töistä mainittakoon linnan ympäristön kunnostaminen, käytävien parantaminen sekä joen perkaaminen linnan edustalta.

Työt lopetettiin syyskuun 10 p:nä. Työmiesten lukumäärä vaihteli 10-15 henkilöön. Töitä johti ja valvoi allekirjoittanut.

Helsingissä 15.10.38

Liitteenä seuraa Raaseporin linnan pohjapiirros sekä selostus työn aikana otetuista valokuvista.

Luettelo ja selostus

v. 1938 Raaseporin linnassa otetuista valokuvista.

- Kuva n:ro 1 Linnan läntisen ulkomuurin yläreunaa, jossa näkyy osa entisestä rintavarustuksesta sekä syvennys, mistä kiviaskelmat ovat johtaneet ampumakäytävä-tasolle. 28040
- Kuva n:ro 2 Linnan läntisen ulkomuurin yläreunaa pohjoiseen katsottuna. Korjaustyö käynnissä. 28041
- Kuva n:ro 3 Linnan läntisen ulkomuurin yläreunaa. Entistä rintavarustusta sekä askelmien jäännöksiä ampumakäytävällä. 28042
- Kuva n:ro 4 Samoin kuin kuva n:ro 2. 28043
- Kuva n:ro 5 Lähikuva samasta kohdasta kuin kuva n:ro 3. Osa rintavarustuksesta sekä kohta, mistä askelmat johtivat ampumakäytävälle. 28044
- Kuva n:ro 6 Entistä ampumakäytävää rintavarustuksineen läntisellä linnan ulkomuurilla. Taustalla olevien miesten takana näkyy oviaukko, josta on päästy ritarisaliolan ampumakäytävälle. Kuva korjaustyöstä. 28045
- Kuva n:ro 7 Läntistä ulkomuuria, vasemmalla näkyy rintavarustusta. 28046
- Kuva n:ro 8 Vanha ampumaukko säilyneessä korkeassa tornimaisessa ulkomuuri osassa läntisellä ulkomuurilla pihalta päin katsottuna. 28047
- Kuva n:ro 9 Yleiskuva linnan läntisestä osasta pihan puolelta katsottuna työn aikana.
- Kuva n:ro 10 Restauroidu ampumakäytävän osa läntisellä ulkomuurilla, missä näkyvät askelmat, joita alemmalta tasolta on päästy ampumakäytävälle. Rintavarustusta näkyy kuva vasemmalla laidalla. Kuva otettu etelä-pohjoissuunnassa. 28049
- Kuva n:ro 11 Linnan ritarisaliolan ampumakäytävää katsottuna pohjoista kohti. Taustalla näkyy aukko, mistä päästään ulkomuuria kiertävälle ampumakäytävälle. Kuva esittää oviaukkoa restauroidussa muodossa. 28050
- Kuva n:ro 12 Läntisen ulkomuurin harjalla kulkeva ampumakäytävä restauroidussa muodossaan. Oikealla yleisön turvallisuudeksi tehty metallikaide

- Kuva otettu ritarisalin seinän viereltä pohjoista kohti. 28051
- Kuva n:ro 13 Yleiskuva linnan pihalta länteen päin, otettu toisen kerroksen lat-
tiatasolta. Etualalla korjattuja pihahuoneita rajoittavia seiniä.
Taustalla restauroitu ulkomuurin läntinen osa kaiteilla varustet-
tune näköalatorneineen. 28052
- Kuva n:ro 14 Linnan itäosan ulkomuuria korjaustyön aikana. 28053
- Kuva n:ro 15 Linnan pohjois- ja länsiosan ulkomuuria korjaustyön aikana. 28054
- Kuva n:ro 16 Linnan pihaa läntiseltä ulkomuurilta kuvattuna itää kohti työn ai-
kana. 28055
- Kuva n:ro 17 Linnan itäosan ulkomuuria työn aikana lännestä päin kuvattuna.
28056
- Kuva n:ro 18 Pohjoisosan ulkomuuria korjaustyön aikana. 28057
- Kuva n:ro 19 Yleiskuva linnan pihamalta otettuna linnan kaakkoiskulmassa olevan
pyöreän tornin ktolta työn aikana. 28058
- Kuva n:ro 20 Itäisiä ulkovarustuksia, taustalla linnan itäistä ulkomuuria työn a-
aikana. 28059
- Kuva n:ro 21 Samoin kuin edellä. 28060
- Kuva n:ro 22 Linnan "suuren" kappelin kuoriossa ennen kojausta. 28061
- Kuva n:ro 23 Sama kuin edellä restauroituna. 28062
- Kuva n:ro 24 "Suuren" kappelin länsiseinässä oleva syvennys sekä sen vieressä
myöhäinen seinäpilari. 28063
- Kuva n:ro 25 Sama syvennys kuin kuvassa n:ro 24 täysin avattuna. Huom. nokiset
kivet syvennyksessä. 28064
- Kuva n:ro 26 "Suuren" kappelin eteläseinää. Kuvassa näkyvä tiilimuuraus myöhäistä
28065
- Kuva n:ro 27 Linnan pohjoisosan ulkomuuria työn aikana pihan puolelta katsottuna
28066
- Kuva n:ro 28 Linnan koilliskulmassa olevan huoneen ampumaaukko. 28067
- Kuva n:ro 29 Näkymä "suuren" kappelin ikkunasta linnan pihalle. Taustalla
itäistä ympärismuuria sekä restauroitu oviaukko, jonka lävitse
päästään linnan pihalta koilliskulmassa olevaan huoneeseen. 28068
- Kuva n:ro 30 Linnan koilliskulma idästä nähtynä. Etualalla vallihautaa ja esi-
varustusta. 28069

- Kuva n:ro 31 Linnaa koillisesta nähtynä. Etualalla vallihautaa esivarustusta.
28070
- Kuva n:ro 32 Itäisen ulkomuurin seinää ennen korjausta nähtynä esivarustus-
ten harjalta. 28071
- Kuva n:ro 33 Linnan ritarisaliosan ja läntisen ulkomuurin liitoskohta nähty-
nä idästä päin korjaustyön alkaessa. 28072
- Kuva n:ro 34 Lähikuva edellisestä. 28073
- Kuva n:ro 35 Holvattu huone läntisessä ulkomuurissa ritarisalin vieressä näh-
tynä pihalta päin korjaustyön aikana. 28074
- Kuva n:ro 36 Linnan koilliskulmassa olevaa huonetta lattian paljastamisen jäl-
keen, missä näkyy lattiamateriaalina käytettyjä tiiliä sekä pol-
tettua savea. Kuva otettu lännestä itää kohti. 28075
- Kuva n:ro 37 Sama huone kuin edellä taustalla, huoneen pohjoisnurkassa näkyy
" lied n pohjamuurausta. 28076
- Kuva n:ro 38 Sama huone kuin edellä katsottuna väliseinän päältä itää kohti.
28077
- Kuva n:ro 39 Itäistä ulkomuuria etelästä päin katsottuna työn aikana. Oikealla
alalaidassa näkyy etuvarustuksia ja osa itäistä esipihaa. 28078
- Kuva n:ro 40 Itäisen ulkomuurin ampumaaukko korjauksen aikana pihan puolelta
nähtynä . 28079
- Kuva n:ro 41 Kaakkoisen pyöreän tornin katolta näkymä pihan itäpuolen huoneti-
loista pohjoista kohti. Oikealla itäinen ympärismuuri korjattuna ja
ja vesi-eristettynä. 28080